

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційне дослідження Ногаса Назара Ігоровича на тему
«Адміністративно-правові засади забезпечення якості вищої освіти»,
поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 – Право
за спеціальністю 081 – Право

При аналізі тексту дисертації слід зазначити, що дана робота містить нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачем досліджень, а саме: полягає у поглибленні теоретико-методологічних і практичних засад дослідження особливостей адміністративно-правового регулювання забезпечення якості вищої освіти в Україні та розробці науково-практичних рекомендацій щодо удосконалення чинного законодавства у сфері регулювання якості надання послуг вищої освіти українськими освітніми закладами.

Актуальність теми дослідження. Якість вищої освіти в умовах виходу українських вищих навчальних закладів у конкурентне поле Європейського освітнього простору є ключовим фактором конкурентоспроможності освіти в Україні загалом в умовах євроінтеграційних процесів, а також в умовах посиленних міграцій у студентському середовищі, спричинених повномасштабним російським вторгненням. Тому слід констатувати, що здобувач дослідив надзвичайно актуальну наукову проблематику у розрізі адміністративно-правового забезпечення якості вищої освіти у сучасних умовах державотворення.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Обраний напрям дослідження узгоджується з положеннями Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу (прийнята Верховною Радою України 18.03.2004 р. 161639-IV), Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 лютого 2022 р. № 286-р., та виконана в межах теми науково-дослідної роботи кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права Західноукраїнського національного університету «Правове забезпечення публічного адміністрування в сфері економіки» (0118U003173).

Очевидне оволодіння Н. І. Ногасом **методологією** наукової діяльності підтверджується використанням цілої низки методів наукового пізнання. Діалектичний метод надав можливість дослідити стан наукової розробки проблеми, особливості історичного розвитку адміністративно-правового забезпечення якості вищої освіти. За допомогою формально-догматичного та аналітичного методів виокремлено характерні особливості структурних компонентів адміністративно-правового механізму регулювання суспільних відносин у сфері якості вищої освіти. Логіко-семантичний метод було застосовано у процесі обґрунтування і формулювання удосконалень чинного законодавства, а метод системно-структурного аналізу – при дослідженні адміністративно-правових основ інституційних елементів забезпечення, а також складових організаційно-правового механізму системи оцінювання і забезпечення якості вищої освіти. Соціологічний метод використано у процесі аналізу причин і факторів, які соціально обумовили удосконалення адміністративно-правових засад оптимізації забезпечення якості вищої освіти. Також у роботі знайшли своє відображення ряд інших наукових методів, а зокрема: функціональний, порівняльно-правовий і т. д.

Серед найбільш вагомих **наукових результатів науково-практичного характеру** можна виокремити наступні:

- сформульовано науково обґрунтовані рекомендації щодо комплексної оптимізації адміністративно-правових засад функціонування зовнішнього оцінювання і забезпечення якості вищої освіти;
- здійснено аналіз підготовки професійних кадрів для центральних органів виконавчої влади із забезпечення якості вищої освіти, на підставі якого внесено ряд пропозицій щодо розвитку концептуальних основ реформування адміністративно-правового механізму забезпечення якості вищої освіти, які можуть бути реалізовані при досягненні умов підвищення ефективності державно-громадського партнерства;
- здійснено дослідження генези та сучасного стану адміністративно-правового регулювання державної політики у сфері забезпечення якості освіти, запропоновано періодизацію її адміністративно-правового регулювання в Україні. Виділено три етапи правового забезпечення якості вищої освіти і розкрито особливості їх розвитку: 1) 1991 – 2008 роки. – період формування законодавства про вищу освіту загалом; 2) 2008 – 2014 роки – приєднання України і української освітньої парадигми до Болонського процесу і формування системи запровадження зовнішнього незалежного

оцінювання до вступу у вищі навчальні заклади; 3) 2014 р. – дотепер – освітнє законодавство сформувалося остаточно і відображає його сучасний стан;

- обґрунтовано важливість імплементації у національне законодавство України, зокрема у чинне «Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти», окремих положень Закону Литовської Республіки «Про науку і освіту» від 30 квітня 2009 р. № XI-242 щодо адміністративно-правової процедури колегіального формування контролюючого органу, а також на прикладі польського досвіду – адміністративно-правової моделі публічності результатів оцінки якості надання освітніх послуг ВНЗ України;

- обґрунтовано напрями удосконалення норм адміністративного законодавства, зокрема сформульовано положення, які спрямовані на внесення змін і доповнень щодо стимулювання підвищення розвитку конкурентоздатності ВНЗ поза межами держави (естонський підхід), що зменшить відтік студентів та викладацьких кадрів в умовах напруженої соціальної мобільності, спричиненої російською воєнною агресією;

- запропоновано імплементацію зарубіжних адміністративно-правових моделей у національну систему оцінювання якості вищої освіти, коли не тільки центральний орган виконавчої влади за заздальгідь визначеними критеріями, але й інші установи, у тому числі зарубіжні, зможуть реалізовувати акредитаційні функції.

Практична цінність розробок підтверджується їх застосуванням у діяльності державних установ, національних підприємств та у навчальному процесі, зокрема: у Західноукраїнському національному університеті, Галицькому Фаховому коледжі імені В'ячеслава Чорновола, Відкритому міжнародному університеті, розвитку людини «Україна» і Київському національному університеті будівництва і архітектури.

Особистий внесок здобувача. Дисертаційне дослідження виконане здобувачем самостійно, всі сформульовані в ньому положення та висновки обґрунтовані на основі власних досліджень автора. Нові наукові результати дисертації отримані дисертантом особисто.

У співавторстві з Цимбалістим Т. О. опубліковано наукову статтю «Система забезпечення якості діяльності Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти і незалежних установ оцінювання та забезпечення якості вищої освіти», в якій дисертантом обґрунтовано питання правового забезпечення функціонування

Національного агентства забезпечення якості вищої освіти і незалежних установ оцінювання та забезпечення якості вищої освіти.

Всі отримані наукові результати дисертації опубліковані, апробація результатів є достатньою. Зміст основних положень дисертаційної роботи викладено у 9 наукових працях (4 – у наукових фахових виданнях України, 5 – тез доповідей і матеріалів конференцій).

У дисертації та наукових публікаціях здобувача не виявлено академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації тощо.

Попри достатньо ґрунтовне дослідження, потрібно звернути увагу на певні **недоліки і рекомендації**, котрі, не применшуючи наукову цінність аналізованого дослідження, потребують врахування у подальших наукових працях Н. І. Ногаса, зокрема:

по-перше, у актуальності дисертаційного дослідження не відображено кількісно-якісних змін щодо впливу розвитку законодавства України про якість вищої освіти на, приміром, запровадження практики подвійних дипломів у вітчизняних ВНЗ;

по-друге, доцільно зосередити увагу на девіантній стороні адміністративно-правового забезпечення якості вищої освіти і виокремити характерні адміністративні правопорушення, що виникають у даній сфері суспільних відносин;

по-третє, доцільно посилити аргументацію щодо взаємозалежності фактору удосконалення адміністративно-правового забезпечення якості вищої освіти і посилення конкурентоздатності вітчизняних ВНЗ в умовах посилення конкуренції на ринку надання послуг з вищої освіти.

Проте, з урахуванням вищезазначеного, цілком позитивно оцінюючи змістовність наукового дослідження, обґрунтованість наукових положень, висновків та рекомендацій, за рівнем наукової новизни та практичної цінності, ступенем апробації й відображенням основних положень дисертаційна робота Ногаса Назара Ігоровича на тему «Адміністративно-правові засади забезпечення якості вищої освіти», яке подано на здобуття ступеня доктора філософії, відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року (зі змінами і доповненнями від 3 квітня 2019 року № 283), Порядку

присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

Рецензентка:

докторка юридичних наук, доцентка, завідувачка

кафедри правознавства і гуманітарних дисциплін

Вінницького навчально-наукового інституту економіки

Західноукраїнського національного університету

Ірина СВІТЛАК

Підписе д.ю.н., доцентка, завідувачка кафедри правознавства і гуманітарних дисциплін Вінницького навчально-наукового інституту економіки Західноукраїнського національного університету

Ірина СВІТЛАК "робочий"